

Имајући у виду потребу предшколских установа, основних и средњих школа и домова ученика у вези са заштитом и безбедношћу деце и ученика, до доношења подзаконског акта који ће уредити ближе услове, облике, мере, начин, поступак и смернице за заштиту и безбедност деце и ученика у установи - предшколској установи, основној и средњој школи (члан 42. став 3. Закона о основама система образовања и васпитања – „Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13), као и ближе услове о начинима препознавања невербалних облика злостављања деце и ученика од стране запосленог за време неге, одмора и рекреације и других облика васпитно-образовног рада (члан 45. став 11. Закона о основама система образовања и васпитања), сходно члану 15. Закона о државној управи („Службени гласник РС“, бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14),

министар просвете, науке и технолошког развоја доноси инструкцију, односно упутство за установе које су одговорне за безбедност и заштиту деце и ученика

У П У Т С Т В О

1. Установе у области образовања и васпитања - предшколске установе, основне и средње школе, имају обавезу да донесу општи акт о заштити и безбедности деце и ученика, односно да осигурају услове за безбедан боравак деце и ученика у њима од доношења Закона о основама система образовања и васпитања из 2003. године, а одговарајућу обавезу имају и према сада важећем Закону о основама система образовања и васпитања из 2009. године (у даљем тексту: Закон), као и према посебним законима у областима: предшколског, основног и средњег образовања и васпитања. У домовима ученика, као установама ученичког стандарда, обавеза доношења одговарајућег подзаконског акта којим се уређује безбедност ученика постоји од 2010. године - од доношења посебног закона у области ученичког и студентског стандарда.

Осим доношења општег акта, установе су дужне и да спроводе мере које су својим општим актом утврдиле.

2. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност у школској згради и школском дворишту, а ван школске зграде и школског дворишта – за време остваривања образовно-васпитног рада или других активности које организује установа (нпр. практична настава и пракса, настава у природи, излети, екскурзије, такмичења и др.), у складу са законом и општим актом установе.

Под школском зградом и двориштем, односно школом у смислу овог упутства, подразумева се и дечји вртић и дом ученика.

3. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност у школи од поступака друге деце и ученика, као и запослених, родитеља, односно старатеља и трећих лица којима се та безбедност угрожава.

4. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност и од елементарних непогода - поплава, земљотреса и др, других несрећа-удеса и катастрофа (ванредне ситуације), које могу да угрозе безбедност деце и ученика у школи.

5. Имајући у виду интерес заштите безбедности деце и ученика у установи и посебно заштите од све чешће појаве насиља, изузетно је важно да пре измене и допуне постојећих, односно израде нових правилника, установа изради анализу потенцијално и актуелно ризичних места, и то:

1) приступ школском простору – конфигурација терена и близина саобраћајница, мостова, пружних прелаза, пешачких прелаза, „лежећих полицајаца“, семафора и сл;

2) сигурност школског простора – ограђеност дворишта и степен ризика од могућности приступа трећих лица том простору, осветљеност простора око школе, видео надзор, стање громобрана и инсталација – водоводне, канализационе, електричне и гасне мреже и сл;

3) у школском простору – стање објеката у којима се остварује образовно-васпитни рад, приступ уређајима за грејање и простору за складиштење огрева, приступ уређајима за обезбеђивање довода електричне енергије и гаса у школском простору, приступ санитарним чворовима и њихово стање, стање степеништа и сигурности рукохвата, стање физкултурне сале, опреме и спортских терена, стање радионица и кабинета са машинама, апаратима и другим уређајима, алатима, прибору, хемикалијама и другим средствима за рад – посебно у одређеним стручним школама и др;

4) специфични услови и околности које су карактеристичне за установу – рад у сменама, број деце, градска или сеоска средина и др.

6. Ради свеобухватне заштите безбедности деце и ученика, неопходно је да директор одреди друге институције (органи, организације, установе, тела и др.) са којима установа сарађује на осигурању безбедности – нпр: Министарство просвете, науке и технолошког развоја и његове школске управе, Министарство унутрашњих послова и његови секретаријати, односно полицијске управе и специјализоване службе (нпр. за борбу против насиља и дигиталног насиља, трговине људима и др.), центар за социјални рад, дом здравља, органи општине, односно месне заједнице и надлежни органи за образовање у јединици локалне самоуправе, спортска друштва, министарство надлежно за послове саобраћаја и др.

7. Као једна од превентивних мера безбедности и заштите, посебно када су у питању мере и активности везане за дежурство одраслих у школи, потребно је да се успостави таква организација која осигурава безбедност свих за време трајања образовно-васпитног рада (распоред запослених, улажење у установу - ко, где и шта се евидентира, видно постављена имена чланова тима за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања и др.).

8. На нивоу установе неопходно је општим актом прописати, односно појединачним актом одредити:

1) ко проверава, односно ко идентификује лица која улазе у зграду установе;

2) место у установи где родитељи, односно старатељи деце и ученика могу да улазе и бораве када децу доводе и одводе, и посебно, начин идентификовања лица која имају старатељство над дететом када га одводе;

3) приступ родитељима, односно старатељима и трећим лицима – пратиоцима деце и ученика са сметњама у развоју, и то у: учioniце, кабинете, фискултурну салу и на друга места где се остварује образовно-васпитни рад (неопходан је претходни договор, односно сагласност директора и наставника);

4) прва помоћ (где се налази комплет за прву помоћ, ко је задужен да проверава/допуњује садржину комплета, телефони хитне помоћи и надлежног дома здравља - видно обележени, ко позива хитну помоћ и обавештава родитеља и по потреби надлежну инспекцију и др.);

5) заштиту од болести, посебно инфективних (чистоћа/хигијена у установи, поступање у складу са прописима из области здравства и санитарна контрола, ко је задужен да обавести школског лекара о појави инфективне болести и др.);

6) заштиту од физичких повреда (обезбедити да подови нису клизави или ставити одговарајућу ознаку, обезбедити набавку школског намештаја без оштрих ивица, у складу са могућностима и др.);

7) правилно коришћење и надзор над употребом машина, апарата и других уређаја у реализацији наставе, као и алата, хемикалија и других наставних средстава; редовна провера исправности машина, апарата и других уређаја; употреба прописане заштитне опреме и др.

8) одговорно поступање и пријава кварова и оштећења на инсталацијама - водоводне, канализационе, електричне и гасне мреже, котларнице и сл; одредити ко је задужен да реагује ради заштите безбедности или да пријави квар надлежној служби;

9) обезбедити контролу громобранских инсталација од стране овлашћених организација;

10) мере заштите од пожара, у складу са Законом о заштити од пожара („Службени гласник РС“, број 111/09);

11) одговорно поступање у случају елементарних непогода и других несрећа;

12) сарадњу са комуналним службама ради обезбеђења тротоара и уличног осветљења на прилазу школи, правилног размештаја/постављања контејнера да не ометају улаз у школско двориште и зграду и др.

13) сарадњу са надлежним службама ради постављања одговарајуће заштитне сигнализације на саобраћајницама на прилазу установи;

14) заштиту и безбедност за време остваривања образовно-васпитног рада ван простора установе – нпр. практична настава (пекаре, кланице, фабрички погони, пољопривредна добра, фарме, градилишта и др.), екскурзије, излети, рекреативна настава, такмичења и др;

15) заштиту од насиља, мере и активности које установа предузима према Закону и Правилнику о протоколу о поступања у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС“, број 30/10).

9. У прописивању мера, начина и поступака заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује, установа треба да сарађује са надлежним органом јединице локалне самоуправе, имајући у виду чињеницу да се у буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују средства за заштиту и безбедност деце и ученика (члан 159. став 2. тачка 7. Закона).

У поступку прописивања мера за заштиту и безбедност деце и ученика учествује и савет родитеља (члан 58. став 5. тачка 9) Закона), а прибавља се и мишљење ученичког парламента (члан 105. став 1. тачка 1) Закона).

10. Са мерама заштите и безбедности које донесе установа, на одговарајући/примерен начин (усмена информација, писмено обавештење, на огласној табли или интернет страници и сл.) треба упознати децу и ученике, односно њихове родитеље и стрателе, као и све запослене, укључујући и јасне информације о правима, обавезама и одговорностима сваког од заинтересованих субјеката у обезбеђивању мера заштите и безбедности.

11. Директор има обавезу да у извештаје о свом раду и раду установе, које подноси органу управљања најмање два пута годишње у смислу члана 62. став 3. тачка 15. Закона, укључи и извештавање о стању/спровођењу мера заштите и безбедности деце и ученика (укључујући и запослене). Извештај је јавно доступан у установи и о поднетом извештају обавештавају се и наставничко/педагошко веће, савет родитеља и ученички парламент.

Број: 610-00-953/2014-01

У Београду, 22. децембра 2014. године

МИНИСТАР

др Срђан Вербић